

Coalitie 2026–2030

Verkenningsrapport coalitievorming Oldenzaal 2026–2030
Een denkbeeldige verkenning van heel echte Oldenzaalse keuzes.

Vooraf: een nogal bemoeizuchtige Oldenzaler, wiens naam hier verder niet wordt genoemd, heeft Plechelmus ongevraagd verzocht om als verkenner in beeld te brengen welke coalitie- en samenwerkingsvarianten denkbaar en haalbaar zijn, en onder welke randvoorwaarden.

Plechelmus heeft wel een zekere symphatie voor die vraagsteller en heeft dan ook graag en gratis voldaan aan het gedane verzoek.

Oldenzaal, 21 maart 2026
Plechelmus Oldenzaal, verkenner

1. Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 staat de gemeenteraad van Oldenzaal voor de opgave om te komen tot een stabiele en toekomstbestendige samenwerking voor de raadsperiode 2026–2030. In dat licht is aan ondergetekende, Plechelmus Oldenzaal, verzocht om als verkenner in beeld te brengen welke coalitie- en samenwerkingsvarianten denkbaar en haalbaar zijn, en onder welke randvoorwaarden. Daarbij is nadrukkelijk gevraagd oog te hebben voor zowel de inhoudelijke breuklijnen tussen partijen als voor de politieke cultuur en bestuursstijl die bij de verschillende varianten hoort.

Vanuit den Hoge heeft de verkenner gedachten-gesprekken gevoerd met de verschillende fracties in de Oldenzaalse gemeenteraad en heeft hij de beschikbare verkiezingsprogramma's en publieke uitingen van partijen bestudeerd. Waar relevant zijn ook ervaringen uit eerdere raadsperiodes en algemene inzichten over formatie- en verkenningsprocessen betrokken, voor zover die behulpzaam zijn bij de duiding van de situatie in Oldenzaal. Doel

van deze verkenning is nadrukkelijk niet om op de stoel van de raad of de formateur te gaan zitten, maar om een feitelijke en evenwichtige basis te leggen voor de politieke afwegingen die nu door de partijen zelf gemaakt moeten worden.

In dit rapport beschrijft de verkenner achtereenvolgens: een korte duiding van de verkiezingsuitslag, de kernprofielen van de belangrijkste partijen (Solidair Oldenzaal, WG Oldenzaal, VVD, CDA Hart voor Oldenzaal en PvdA Oldenzaal), de belangrijkste inhoudelijke lijnen op de hoofdthema's, de voornaamste coalitievarianten met hun kansen en risico's, enkele aanbevelingen ten behoeve van de verdere formatie en een slotadvies.

2. Duiding van de uitslag

De gemeenteraadsverkiezingen van 2026 hebben in Oldenzaal geleid tot een duidelijke herschikking van de politieke verhoudingen. Solidair Oldenzaal (SO) is, als relatief jonge partij, met zeven van de 23 zetels als grootste fractie uit de bus gekomen en mag zich terecht winnaar van de verkiezingen noemen. Daarmee komt een einde aan de langdurige situatie waarin Wij Geven om Oldenzaal (WG) stelselmatig de grootste partij in de raad was.

WG heeft bij deze verkiezingen een fors verlies moeten incasseren en is teruggevallen, maar blijft samen met onder meer VVD, CDA en PvdA tot de relevante partijen behoren en vormt een logische bouwsteen in meerdere coalitievarianten. De Oldenzaalse VVD en CDA Hart voor Oldenzaal hebben hun positie als bestuurservaren middenpartijen behouden dan wel versterkt, terwijl PvdA Oldenzaal met 2 zetels een herkenbare sociaaldemocratische stem in de raad vormt.

De uitslag kan worden getypeerd als een politieke verschuiving: Solidair Oldenzaal heeft stevig gewonnen, terwijl de traditionele machtsbasis van WG zichtbaar is geslonken. Tegelijkertijd is de raad als geheel pluriform gebleven; geen enkele partij beschikt over een eigen meerderheid. Dat betekent dat er hoe dan ook coalities van meerdere partijen nodig zijn, en dat de formatie zowel recht moet doen aan de verkiezingswinst van Solidair Oldenzaal als aan

de behoefte aan bestuurlijke continuïteit en uitvoerbaarheid die door WG, VVD, CDA en PvdA wordt belichaamd.

3. Kernprofielen van de hoofdpartijen

3.1 Solidair Oldenzaal (SO)

Solidair Oldenzaal presenteert zich als duidelijke en strijd bare stem van de “gewone Oldenzaler”. De partij werkt met “De 100 van SO”: een uitgebreide set concrete standpunten, gegroepeerd rond onder meer grip op lokale democratie, grip op lokale lasten, grip op de fysieke leefomgeving en grip op sociale infrastructuur.

SO combineert sociaal-lokale accenten (bescherming van verenigingen, sociale infrastructuur, Confettidorp, lokale tradities, integratie van statushouders met inbreng van inwoners) met stevige standpunten op financiën (rem op lastenverhogingen, eenmalige verlaging van de OZB, kritische blik op groei van de ambtelijke organisatie), en een terughoudende houding ten aanzien van klimaatbeleid (afwijzing van het gemeentelijk Klimaatakkoordprogramma en Global Goals, geen algehele elektrificatie, geen windturbines, alleen zonnepanelen op daken).

In de democratische sfeer legt SO sterk accent op bindende inwonersraadpleging bij gevoelige onderwerpen (zoals asielopvang), afwijzing van fractiediscipline, maximale transparantie (onder andere notulen van collegevergaderingen) en grote terughoudendheid met bindende regionale afspraken die als aantasting van Oldenzaalse autonomie worden gezien.

3.2 Wij Geven om Oldenzaal (WG)

Wij Geven om Oldenzaal is een sinds jaar en dag verankerde lokale partij, met een traditie van pragmatisch en mensgericht besturen. De partij presenteert zich als beweging “van en voor Oldenzaal”, zonder landelijke moederpartij, en legt de nadruk op nabijheid van raadsleden, een toegankelijke bestuursstijl en “hart voor de stad”.

In het programma 2022–2026 werkt WG met vijf speerpunten: Wonen, Duurzaamheid, Bruisende samenleving, Samen aan zet en

Gezond en actief meedoen. De partij zoekt de middenweg: investeren in leefbaarheid, voorzieningen, verenigingen en een aantrekkelijke binnenstad, gecombineerd met aandacht voor duurzaamheid en een gezonde financiële huishouding. WG is gewend verantwoordelijkheid te dragen in het bestuur en samen te werken met verschillende partijen en maatschappelijke organisaties.

3.3 Oldenzaalse VVD

De Oldenzaalse VVD profileert zich met het motto “Doen wat werkt” als liberale en resultaatgerichte bestuurspartij. Het verkiezingsprogramma 2026–2030 benoemt duidelijke pijlers: wonen (“wonen: gewoon goed geregeld”), veiligheid, bereikbaarheid en mobiliteit, voorzieningen en een “schone leefomgeving” via verstandige verduurzaming.

Inhoudelijk wil de VVD tempo maken met woningbouw (regels schrappen, leegstand aanpakken, doorstroming en startersleningen), investeren in infrastructuur (goede wegen, voldoende parkeerruimte, veilige fietsroutes, beter openbaar vervoer, geen zero-emission-zone maar wel laadpalen en slimme oplossingen), ruimte geven aan ondernemers en het sociaal domein financieel “onder controle” brengen door meer geld naar directe hulp en minder naar overleg en projecten.

3.4 CDA Hart voor Oldenzaal

CDA Hart voor Oldenzaal presenteert zich onder de titel “Samen bouwen aan een sterk en betrokken Oldenzaal” als partij van noaberschap, verbondenheid en verantwoordelijkheid. Het programma 2026–2030 legt accenten op wonen, leefbare en veilige wijken, verenigingen, sport en cultuur, zorg dichtbij, jongeren en ouderen, en een toekomstbestendig Oldenzaal.

Het CDA benadrukt christendemocratische waarden: omzien naar elkaar, sterke sociale netwerken, rentmeesterschap voor de leefomgeving en een betrouwbare overheid. De partij zet in op meer betaalbare woningen en woonvariatie, veilige en groene wijken, ondersteuning van verenigingen en vrijwilligers, en

preventie en maatwerk in zorg en welzijn. Bestuursstijl is gericht op “met mensen praten, niet over mensen” en op samenwerking met regionale partners waar dat Oldenzaal voordeel oplevert.

3.5 PvdA Oldenzaal

PvdA Oldenzaal is een sociaaldemocratische partij met 2 zetels, die inzet op een sociaal en groen Oldenzaal waar iedereen kan wonen, werken en zich ontwikkelen. Het programma legt sterke accenten op betaalbaar wonen, gelijke kansen, bestrijding van armoede, een stevig en toegankelijk sociaal domein en preventie, met bijzondere aandacht voor kinderen, jongeren en mensen met een smalle beurs.

PvdA ziet verenigingen, vrijwilligerswerk en goede publieke voorzieningen als fundament van de stad en is kritisch op bezuinigingen die juist deze basis raken. Op klimaat en duurzaamheid pleit de partij voor solide uitvoering van het Klimaatakkoord van Oldenzaal, in samenhang met wonen en energiearmoede: verduurzaming moet betaalbaar zijn en mag mensen met lage inkomens niet extra in de problemen brengen. Daarmee sluit PvdA inhoudelijk op veel punten aan bij SO en CDA op het sociale terrein, en bij WG/CDA op wonen en leefbaarheid.

4. Thematische lijnen (korte samenvatting)

Wonen

Alle partijen willen extra woningen en versnelling. SO hamert op regie, flexwonen en behoud van stadsranden; WG op passende woningen in leefbare wijken; VVD op tempo, deregulering en startersinstrumenten; CDA op betaalbare woonvariatie en pilots; PvdA op betaalbare huur en koop en bescherming van lagere en middeninkomens.

Duurzaamheid en klimaat

WG, VVD, CDA en PvdA accepteren klimaatbeleid en verduurzaming (met elk eigen accent), SO remt de klimaatagenda en wijst een deel van het huidige beleid af.

Verkeer en mobiliteit

SO is duidelijk autovriendelijk en tegen STOMP, VVD is pro-bereikbaarheid én investeert in fiets en OV, WG en CDA zoeken balans tussen bereikbaarheid, veiligheid, leefbaarheid en duurzame mobiliteit.

Zorg, welzijn en sociale infrastructuur

Alle partijen hechten aan sterke verenigingen en een stevig sociaal domein. SO, CDA en PvdA leggen extra nadruk op preventie, armoede en noaberschap; WG op “meedoen in een mooie stad”; VVD op doelmatige hulp die echt werkt.

Financiën en lokale lasten

SO hanteert de strengste lijn (OZB omlaag, geen incidentele verhogingen boven inflatie); WG, VVD, CDA en PvdA willen financiële degelijkheid met ruimte voor investeringen, met verschillende accenten op doelmatigheid en sociale bescherming.

Democratie, participatie en bestuursstijl

SO wil bindende participatie, geen fractiediscipline en maximale transparantie; WG, VVD, CDA en PvdA werken meer klassiek: participatie ja, maar raad beslist; fractiediscipline en vertrouwelijkheid hebben een rol; regionale samenwerking wordt geaccepteerd als die Oldenzaal helpt.

5. Scenario's: kansen en risico's (samengevat)

Scenario SO–CDA

Kansen: sterk sociaal-lokaal, veel overeenkomsten op verenigingen, zorg, noaberschap. Risico's: botsende klimaatambities, verschil in bestuursstijl en spanning op financiële ruimte.

Scenario SO–VVD

Kansen: samen sterk op wonen, bereikbaarheid en lastenbeheersing. Risico's: botsing op klimaat, sociaal domein en participatiestijl.

Scenario SO–WG

Kansen: uitgesproken Oldenzaals, lokaal en mensgericht. Risico's: grote kloof op duurzaamheid, financiën en bestuurscultuur.

Scenario SO–CDA–PvdA

Kansen: breed sociaal-lokaal blok met sterke sociale agenda op wonen, verenigingen, zorg en armoede. Risico's: spanning op klimaatambitie en begrotingsruimte.

Scenario WG–VVD–CDA–PvdA

Kansen: stabiel middenbestuur met sterke focus op wonen, verenigingen, veiligheid en praktische verduurzaming. Risico's: winnaar SO buiten boord; vraagt om expliciete borging van hun rol als grootste oppositiepartij.

6. Overkoepelende analyse

WG, VVD, CDA en PvdA vormen samen een breed sociaal en bestuurlijk midden. Solidair Oldenzaal voegt daar een scherpe lokale, systeemkritische en sterk op lasten en democratie gerichte stem aan toe. De belangrijkste inhoudelijke breuklijnen liggen op klimaatbeleid, lokale lasten en bestuursstijl/participatie.

Een stabiel bestuur vraagt daarom om expliciete afspraken op juist deze punten, ongeacht welke coalitie wordt gekozen.

7. Aanbevelingen van de verkenner

1. Maak de drie kernbreuklijnen (klimaat, financiën, bestuursstijl) expliciet vóórdat een coalitie wordt gevormd.
2. Leg een korte “code bestuurscultuur” vast over participatie, transparantie, fractiediscipline en regionale samenwerking.
3. Kies een beperkt aantal prioritaire investeringsdossiers (bijvoorbeeld wonen, verenigingen/sport, mobiliteit) met heldere financiële kaders.
4. Borg raadsbrede samenwerking op thema's als lokale democratie, sociale infrastructuur en grote investeringsdossiers, ook als partijen niet samen in de coalitie zitten.
5. Plan een midterm-evaluatie in 2028 om samenwerking, bestuurscultuur en uitvoering van afspraken te beoordelen en waar nodig bij te sturen.

8. Slotadvies van Plechelmus Oldenzaal

De verkenner constateert dat er meerdere reële coalitieopties zijn, maar dat geen enkele combinatie vanzelf stabiel is zonder duidelijke randvoorwaarden op klimaat, financiën en bestuursstijl.

Solidair Oldenzaal heeft als grootste fractie een logische en betekenisvolle plek aan de formatietafel, terwijl WG, VVD, CDA en PvdA elk vanuit hun eigen profiel belangrijke bouwstenen aanleveren.

*De verkenner acht vooral een sociaal-lokale variant waarin Solidair Oldenzaal samen optrekt met CDA Hart voor Oldenzaal en PvdA Oldenzaal **kansrijk**, mits partijen bereid zijn **vooraf** harde afspraken te maken over het ambitieniveau van het klimaatbeleid, de financiële ruimte en de invulling van inwonersparticipatie, fractiediscipline en regionale samenwerking.*

Indien in de komende gesprekken blijkt dat deze randvoorwaarden niet tot een breed gedragen compromis leiden, ligt een bestaande middenvariant met WG Oldenzaal, VVD, CDA als stabiel alternatief voor de hand, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat in dat geval de rol van Solidair Oldenzaal als grootste oppositiepartij stevig wordt geborgd via raadsbrede samenwerking op lokale democratie, sociale infrastructuur en grote investeringsdossiers.

Oldenzaal, 21 maart 2026
Plechelmus Oldenzaal, verkenner

Plechelmus Oldenzaal is geen bestuurder, geen raadslid en al helemaal geen dure consultant, maar een denkbeeldige verkenner die met frisse blik naar de Oldenzaalse politiek kijkt. In dit rapport brengt hij de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen 2026 in kaart en laat zien welke coalities kúnnen, welke liever niet, en vooral: onder welke voorwaarden het wél verstandig is om met elkaar in zee te gaan.

Hij schetst de profielen van Solidair Oldenzaal, WG, VVD, CDA en PvdA, benoemt eerlijk waar partijen elkaar vinden – wonen, verenigingen, leefbaarheid – en waar de echte botsingen zitten: klimaat, geld en bestuursstijl. Zonder omwegen maakt Plechelmus duidelijk dat geen enkele combinatie automatisch stabiel is; dat vraagt om scherpe afspraken over ambities, financiën en de manier waarop de raad met inwoners en met elkaar om wil gaan.

De lezer krijgt geen dichtgetimmerd dictaat, maar scenario's, aandachtspunten en een paar heldere adviezen: expliciet zijn over breekpunten, een korte code voor bestuurscultuur afspreken, ruimte maken voor raadsbrede samenwerking en halverwege de rit eerlijk evalueren.

Dit rapport is bedoeld voor raadsleden, formateur, bestuur én geïnteresseerde Oldenzalers die willen begrijpen wat er achter de schermen speelt. De verkenning is gratis – de politieke keuzes die eruit volgen, zijn dat nadrukkelijk niet.